

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і
архітектури
Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
Фонд інституційного розвитку української науки
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)**

***ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ВІЙНИ***

**Всеукраїнська науково-практична конференція
до 75-ї річниці прийняття
ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ**

КИЇВ 2024

УДК 341.3+342.7+342.8
З-32

Рекомендовано до друку Вченою радою КНУБА, прот. № 18 від 26.01.2024 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Вервейко І.Д. – заступник керівника Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Марченко М.В. – к.ю.н., Фонд інституційного розвитку української науки
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі (Німеччина)
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Карпунцов В.В. – д.ю.н., проф., КНУБА, ВГО «Ліга інтернів»
Ковальчук О.Ю. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамонтов І.О. – к.ю.н., проф., Заслужений юрист України, КНУБА
Марченко М.В. – к.ю.н., виконавчий директор Фонду інституційного розвитку української науки
Машков К.Є. – к.ю.н., КНУБА, адвокат
Новіцька Н.Б. – д.ю.н., проф., Державний податковий університет
Перегуда Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Похиленко І.С. – к.ю.н., доц., КНУБА
Присяжнюк О.Б. – суддя Апеляційного суду міста Києва у відставці, колишній Голова Київського суду
Сердюк Н.А. – д.ю.н., проф., КНУБА
Халабуденко О.А. – к.ю.н., доц., КНУБА
Ярошук І.В. – к.і.н., доц., КНУБА

Рецензенти:

Безклубий Ігор Анатолійович – доктор юридичних наук, професор
Шатіло Володимир Анатолійович – доктор архітектури, професор

Захист прав людини в Україні в умовах війни: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 75-ї річниці прийняття Загальної декларації прав людини. (Київ, 6 грудня 2023 р.). Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри, Офіс Уповноваженого Верхов. Ради України та ін. Київ-Тернопіль: КНУБА, «Бескиди», 2024. 186 с.

ISBN 978-966-457-295-5

УДК 341.3+342.7+342.8

© КНУБА

*Костянтин Харко,
Здобувач ОП «Політичний менеджмент»,
Науковий керівник: д.п.н., проф. Перегуда Є.В.,
Київський національний університет будівництва і архітектури*

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ФАКТОР КОНСОЛІДАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ПОЛІТИЧНИХ КРИЗ

Забезпечення прав людини під час політичних криз є важливим завданням. Міжнародні організації, такі як ООН, в цілому цивілізований світ, правозахисні організації та інші зацікавлені сторони звертають пильну увагу на порушення прав людини та вживають заходи для їх захисту в умовах політичних криз. Ці права забезпечують гідне і справедливе обґрунтування життя кожної людини і є фундаментом демократії, мирного співіснування і розвитку суспільства. Тому завдяки вказаним суб'єктам та незалежним механізмам контролю, захисту та просування прав людини забезпечується їх актуальність у всіх сферах нашого життя.[1]

Політичні кризи, в цілому внутрішні заворушення в будь-якій державі є завжди загрозою правам людини. Поняття прав людини має широку підтримку і акцептовано багатьма країнами та міжнародними організаціями. Це створює загальні рамки, в межах яких суспільство може існувати незалежно від політичних криз. Втілення прав людини може варіюватися в різних країнах, але загальна акцептованість полягає в тому, що права людини є універсальними і недоторканими. Це зобов'язує уряди та суспільство дотримуватися цих прав, захищати їх та сприяти їх розвитку.[2]

Окремим аспектом прав людини є захист від зловживань влади. Вони можуть функціонувати як механізм контролю за владою і запобігання зловживанням, надаючи громадянам права на свободу слова, зборів, об'єднання та інші гарантії, що потрібні для стримування неправомірних дій уряду. Захист від зловживань влади є важливою складовою прав людини. У контексті прав людини цей захист означає, що влада повинна бути обмежена і не повинна порушувати права та свободи людей. Гідність людини, ідея, що кожна людина має право на гідне існування та повагу до своєї особистості, є основою для консолідації суспільства. Права людини ставлять людину в центр усіх рішень і дій, протиставляючи будь-яким формам дискримінації або наруги. [3, ст. 96-97] Вони сприяють створенню сприятливого середовища для діалогу та

взаєморозуміння серед людей різних політичних орієнтацій. Це допомагає зменшити напруженість і побудувати спільні цінності та мету. Міжнародна підтримка права людини є важливою темою в міжнародному співробітництві. Міжнародні організації спільно працюють над захистом та зміцненням прав людини. Це унеможлиблює політичні кризи і допомагає залагодити конфлікти. Розвиток будь-якої нації залежить від того, на скільки суспільство є національно консолідованим. Варто навести приклади в українському контексті.

По-перше, Революція Гідності (2013-2014): Під час політичної кризи, викликаній відмовою попереднього уряду підписати угоду про асоціацію з Європейським Союзом, українці об'єдналися на Майдані Незалежності в Києві, вимагаючи політичних та економічних реформ. Масові протести, мітинги, спільні акції надали силу вимогам народу щодо реформ та врешті-решт призвели до зміни політичного режиму. Українське суспільство активно залучалося до вирішення політичних криз за права людини шляхом створення незалежних громадських організацій та ініціатив. Діяльність правозахисників, журналістів та активістів сприяла мобілізації громадськості та створенню сильної громадської підтримки.

По-друге, розпал військового конфлікту на сході України: Внаслідок політичної кризи на сході України, спричиненої анексією Криму Росією та збройним конфліктом на Донбасі, українське суспільство почало демонструвати єдність та підтримку для захисту територіальної цілісності країни. Багато груп та організацій виявили активну громадянську позицію та надали допомогу постраждалим. Війна призвела до консолідації, але наразі з'явилися явища, які призвели до уповільнення контрнаступу. Ускладнення зовнішньополітичної ситуації призводять до заворушень у внутрішньополітичному середовищі. Кризи завжди призводять до деконсолідації, а отже виникнення розбіжностей. В цьому кейсі це криза внутрішньополітичних відносин, яка може стати фактором деконсолідації суспільства.

По-третє, пандемія COVID-19 стала викликом для всього світу. Україна не стала винятком. Безліч добровольців та організацій надали допомогу населенню, поширюючи інформацію, надаючи послуги та пожертвування. Усі кроки, які здійснює держава для боротьби з поширенням пандемії, мали ґрунтуватися на принципах прав людини, враховувати потреби та інтереси вразливих груп, медичного персоналу, соціальних працівників/-ць та всіх, хто забезпечує функціонування критично важливих сервісів. Усі обмеження мали бути пропорційними, обґрунтованими й обмеженими в часі. Держава мала гарантувати вільний доступ до інформації, поважати приватність, не вдаватися

до надмірного застосування сили, а також вести постійний діалог із громадянським суспільством. [4]

Загалом, права людини виступають як важливий фактор консолідації суспільства в умовах політичних криз. Вони забезпечують загальну акцептованість, захист від зловживань влади, пошану до гідності людини, діалог та взаєморозуміння та міжнародну підтримку. Права людини – скарб сучасності, який здобувався століттями та покращується для кращого життя людини. Політичні кризи, які б вони не були, зокрема й військові конфлікти, є катаклізмами. Вони можуть бути як глобальні, так і локальні, але це завжди зрушення чогось в нашому контексті – це права людини та консолідація суспільства навколо них. Саме тоді, коли загроза на порозі, суспільство самоорганізовується. Як глобальна загроза світу може об'єднувати людей, так само суспільство може об'єднуватись навколо захисту прав людини.

Отже, кризи порушують права людей і вони ж стають фактором деконсолідації суспільства. Адже соціальні групи мають різні пріоритети та свій курс. Права людини є ключовим фактором консолідації суспільства в умовах політичних криз. Їх дотримання сприяє створенню мирного та справедливого суспільства, де громадяни мають впевненість у своїх правах та можуть спільно працювати над подоланням кризових ситуацій для досягнення стабільності та добробуту. Навколо прав людини повинні об'єднуватись всі верстви населення.

Список використаних джерел:

1. Arantxa Cedillo. Environment and Human Rights. 2012. URL: <http://surl.li/oebhn> (дата звернення: 09.12.2023).
2. Права людини в Україні – доповідь Amnesty International за 2022 рік. URL: <http://surl.li/oebog> (дата звернення: 09.12.2023).
3. Цвік М.В., Петришин О.В., Авраменко Л.В. та ін. Загальна теорія держави і права України. Харків: Право, 2009. 584 ст.
4. Східна Європа та Центральна Азія: права людини повинні бути захищені під час пандемії COVID-19. Amnesty International. 29 квітня 2020. URL: <http://surl.li/okebck>. (дата звернення: 09.12.2023).

Підписано до друку 01.02.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 107-321
Умов.-друк. арк. 8,6. Обл.-вид. арк. 8,8.
Тираж 80 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.